

зовулитъ тѣ се наричатъ на латински „primates“, „principes“, „proceres“ или „comites“. Останалитѣ племичи спадатъ къмъ нижето благородство. Благородството не се е получавало отъ краля споредъ феудалната система на запад. Европа, а се е развило въз основа на социалния животъ напрѣ, който е станалъ жупанъ, то той и племето му се считало за благородно.

2. Граждани, каквито обаче е имало само въ далматинскитѣ градове. И тѣ сж се дѣлили на благородни (nobiles) и неблагородни (ignobiles). Послѣднитѣ не сж имали право да бждатъ членове на град. свѣтъ, а останалитѣ права сж имали на равно съ благороднитѣ граждани.

3. Селяни, които сж били съвсѣмъ свободни и независими стопани на своитѣ земи. Имало е, ако и малко, и несвободни селяни, които сж изгубили личната си свобода поради дългове, или по друга нѣкоя причина.

Хърватско е било конституционна държава. Банътъ или кралътъ не е управлявалъ самоволно, а се е свѣтвалъ съ придворнитѣ и духовнитѣ сановници и съ благороднитѣ или боляритѣ. Освѣнъ това той отъ врѣме на врѣме е свиквалъ на опрѣдѣлено бѣсто и народенъ „сходъ“, нар. събрание, въ което сж участвували и тритѣ съсловия. Въ събранието се разисквало и рѣшавало по всички държавни работи.

Слѣдъ смъртта на краля Стефанъ II между хърват. боляри станалъ голѣмъ раздоръ, тѣ били разпокжсани на партии и една частъ отъ тѣхъ избрала далматинския банъ Петъръ Свачичъ за кралъ, други сж били привърженици на бившата кралица Елена и т. н. Единъ маджарски лѣтописецъ казва, че неприятелитѣ на бившия кралъ Звонимиръ преслѣждали жена му Елена и, че тя поискала помощъ отъ брата си кралъ Ладиславъ. Било какво било, но Ладиславъ наистина навлѣзе съ войската си въ посавската Хърватска до рѣката Купа, дѣто срѣщна съпротивление отъ нѣкои хърватски боляри, та отъ части поради това, а отчасти затуй, че Кумани и Печенегѣ били нахлули въ държавата му, той се върна въ Унгария.

Елена отсѣгпила правото си на хърват. престолъ на брата си Ладиславъ. Той като се убѣдилъ отъ по-рано, че Хърватитѣ не искатъ да се съедини тѣхното кралство съ унгарското подъ единъ кралъ, оставилъ посавската Хърватска свободна, но въз основа на отсѣпненото му право отъ сестра му Елена, пратилъ тамъ за кралъ племенника си Алба. Ала въ 1095. год. Хърватитѣ го изгонили и той избѣгалъ назадъ въ Унгария, дѣто сега владѣялъ братъ му Калманъ.

Въ това врѣме многобройни чети на кръстоносцитѣ минавали прѣзъ Хърватско за първъ кръстоносенъ походъ и плякосвали страната. Това, както и раздорътъ между боляритѣ, отъ които едни признавали Свачича за кралъ, а други не, ослабило държавата, а отъ тая слабостъ се възползували Венеция и маджар. кралъ Калманъ.

Венеция успѣ въ 1097. год. да тури подъ своята власть нѣкои далматински градове, а Калманъ събра голѣма войска и въ 1102. год. я доведе до рѣк. Драва, т. е. до границата на Хърватско съ цѣлъ